

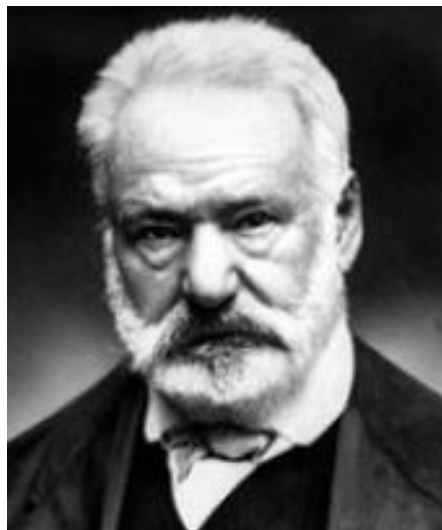
ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΪΕΣ ΗΜΈΡΕΣ ΕΝΌΣ ΚΑΤΑΔΪΚΟΥ

Δημιουργική εργασία για το σχολικό έτος 2017-2018
στο πλαίσιο του μαθήματος Έκθεση-Έκφραση της Β΄ Λυκείου
της μαθήτριας Νικολέτας Μπλαντή του Αποστόλου

Οι τελευταίες ημέρες ενός καταδίκου Le dernier jour d' un condamné

Δημιουργική εργασία για το σχολικό έτος 2017-2018 στο πλαίσιο του μαθήματος Έκθεση-Έκφραση της Β' Λυκείου της μαθήτριας Μπλαντή Νικολέτας του Αποστόλου

Το σύντομο διήγημα «Οι τελευταίες μέρες ενός καταδίκου» πρωτοεκδόθηκε στο Παρίσι το 1829 και είναι συγγραφική σύνθεση του μέγιστου Γάλλου λογοτέχνη και συγχρόνως φιλελεύθερου διανοητή, καθώς και υπερασπιστή των δημοκρατικών αξιών Βίκτωρα Ουγκώ (1802-1885), ο οποίος κατέστη γνωστός όχι μόνον για την πληθώρα των μυθιστορημάτων και ποιημάτων του, στα οποία την τιμητική θέση κατέχουν οι

Άθλιοι και η **Παναγία των Παρισίων**, έργα άλλωστε που δικαιωματικά τον κατέταξαν στην χορεία των κλασικών λογοτεχνών, όσο και για τον φιλελληνισμό του, ο οποίος εκδηλώθηκε εντονότατος από την εποχή της Επανάστασης του 1821 και συνεχίστηκε σφριγηλός μέχρι και τον Κρητικό Αγώνα του 1866. Το πιο πάνω διήγημα μεταφράστηκε αρκετές φορές στην ελληνική γλώσσα, ενώ για την παρουσίασή του γίνεται χρήση της έκδοσης Δαρέμα, αγνώστου χρονολογίας (αν και υπάρχει η άποψη ότι μάλλον πρόκειται για τις αρχές, τα μέσα ή τα τέλη της δεκαετίας του 1950), σε μετάφραση Κώστα Σεμηριώτη στο πλαίσιο της σειράς βιβλίων τσέπης με τον τίτλο «Ξένη Λογοτεχνία».

Οι τελευταίες ημέρες ενός καταδίκου, όπως άλλωστε υποδηλώνει και ο τίτλος του διηγήματος, είναι μία ρεαλιστική αναπαράσταση των τελευταίων στιγμών ενός θανατοποινίτη, προτού αποκοπεί η κεφαλή του από την λαιμητόμο/γκιλοτίνα, σύμφωνα με τα δικανικά ήθη της γαλλικής κοινωνίας των αρχών του 18^{ου} αιώνα. Αποτελείται από σαρανταοκτώ (48) ενότητες, ανισομερείς κατά την έκταση του θέματος που καθεμία πραγματεύεται. Παρά ταύτα είναι νοηματικά αλληλένδετα έχοντας ως κύριο στόχο να αναδείξουν τη ζοφερή πραγματικότητα για τα

δικαιώματα των φυλακισμένων όσο και να καταγγείλουν τον παραλογισμό και τη βαρβαρότητα της εσχάτης των ποινών ως αποτρεπτικής δύναμης για την μελλοντική τέλεση ειδεχθών εγκλημάτων.

Συγκεκριμένα το διήγημα περιστρέφεται γύρω από έναν κατάδικο και μία συγκεκριμένη πράξη, έναν φόνο, που θα οδηγήσει στην εκτέλεσή του. Είναι αξιοσημείωτο όμως ότι ενώ δίνονται αρκετά στοιχεία για την απεικόνιση του ψυχολογικού πορτρέτου του καθώς πλησιάζει το τέλος της ζωής του, δεν αναφέρεται η ταυτότητά του ούτε καν το όνομά του. Ακόμη ο συγγραφέας ούτε εξιστορεί λεπτομερώς ούτε και δίνει ένα γενικότερο περίγραμμα των συνθηκών που οδήγησαν τον ήρωα να διαπράξει δολοφονία, καθώς φαίνεται ότι τον ενδιαφέρει περισσότερο ο ίδιος ο πρωταγωνιστής ως πρόσωπο κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να τον θέσει στην υπηρεσία του για τον δικό του σκοπό, τον εξευγενισμό της ανθρώπινης φυλής, τον οποίον ο Βίκτωρ Ουγκώ, πιστός στις παραδόσεις του ρεύματος του ρομαντισμού, πάντοτε υπηρετούσε.

Για το λόγο αυτόν χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό το πρώτο ενικό πρόσωπο, η λεπτολόγος και διεισδυτική περιγραφή σε επίπεδο άριστης ψυχογραφίας, το ονειρικό και αισθησιακό στοιχείο σε όλο το διήγημα. Ο ήρωάς μας είναι αυτό που προέχει, ο ήρωάς μας είναι ένας αφηγητής αυτοδιηγητικός, σχεδόν αυτοβιογραφικός, που εξετάζει ενδελεχώς με μεταβαλλόμενη και σε πολλά σημεία επικριτική διάθεση τον περιβάλλοντα χώρο και τους συνανθρώπους του. Είναι, θα λέγαμε, ένας παντογνώστης αφηγητής, ένας αφηγητής με μηδενική εστίαση, ο οποίος με την παράθεση ποικίλων περιστατικών, σκέψεων, εσωτερικών αντιθέσεων, επιθυμεί να καταστήσει τους αναγνώστες μετόχους του πάθους του, με τα γεγονότα να εκτυλίσσονται γραμμικά προς την ολοκλήρωσή τους, χωρίς να λείπουν και οι αναδρομές στο παρελθόν, όπως η πρώτη οπτική επαφή του ήρωα με τη λαιμητόμο, ή το πρώτο νεανικό του σκίρτημα, ή η αναπόληση ευτυχών στιγμών. Επομένως, δεν εκπλήσσει το πολλαπλό επίπεδο της γλωσσικής ανομοιομορφίας, η οποία προσαρμόζεται στις εκάστοτε ανάγκες του διηγήματος. Άλλοτε απλή και λιτή, άλλοτε με αναφορές στην αργκό των φυλακισμένων, άλλοτε ρέουσα και συγκινησιακή όταν, γίνεται παραπομπή σε έκφραση καταστάσεων, άλλοτε τέλος επίσημη και ακριβής όταν σχετίζεται με παράθεση νομικών πράξεων.

Παρόλα αυτά ο πρωταγωνιστής-ήρωας δεν είναι ο ρυθμιστής των εξελίξεων. Τα δευτερεύοντα πρόσωπα: ο παπάς της φυλακής, ο Γενικός Γραμματέας της Εισαγγελίας των Παρισίων, η μικρούλα κόρη του καταδίκου με το συμβολικό όνομα Μαρία, ο αντικαταστάτης του στο κελί των μελλοθανάτων με την δακρύβρεχτη ιστορία, ζωντανεύουν ως φιγούρες με την τεχνική του διαλόγου, και επιβιώνουν μετά το πέρας της ιστορίας. Ο ήρωάς μας αντιθέτως αποκεφαλίζεται και εξαφανίζεται μ' αυτόν τον τρόπο από τον υλικό κόσμο, όπως παραστατικότατα περιγράφεται στην τελευταία (94^η) σελίδα του διηγήματος:

Ο δικαστής κι ο δήμιος βγήκαν έξω . Είμαι μόνος . Μόνος με δύο φρουρούς. Ω! Ο απαίσιος όχλος, με τις κραυγές του που μοιάζουν σαν της ύαινας! –Ποιος ξέρει αν δεν γλυτώσω, αν δεν σωθώ ... αν η χάρη μου; Αδύνατο να μη μου δώσουν χάρη!

Αχ! Οι άθλιοι! Μου φαίνεται πως ανεβαίνουν την σκάλα.

ΩΡΑ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ

ΤΕΛΟΣ

Για τον Ουγκώ και όσους αντιλαμβάνονται τα βαθιά νοήματα των έργων του, δεν είναι κυρίαρχο στοιχείο στον άνθρωπο η ψυχρή λογική, αλλά ο άνθρωπος, έστω και στην ευτελέστερή του μορφή, του εγκληματία. Τα πράγματα τείνουν προς το ιδεατό, και προς το συναισθηματικό στοιχείο. «Οι τελευταίες μέρες ενός καταδίκου» είναι, εν κατακλείδι, ένα μανιφέστο ανθρωπιάς και καλοσύνης, ένα διαμαντάκι αισθητικής αρτιότητας της τεχνοτροπίας του ρομαντισμού, το οποίο δεν πρέπει να λείπει από τη βιβλιοθήκη κάθε καλλιεργημένου και υποψιασμένου αναγνώστη.

Εικονογράφηση από την πρώτη έκδοση του βιβλίου

Βιβλιογραφία

1. Παλαμάς Κωστής, «Βίκτωρ Ουγκώ» στην Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Τόμος ΙΘ΄, εκδόσεις Φοίνιξ, Αθήνα 1956², σελίδες 197 (στήλη γ΄) – 199 (στήλη β΄)
2. Παπανικολάου Κώστας, «Νοελληνική Καλολογία-Αισθητική του λόγου», Βιβλιοπωλείο της « Εστίας» Κ.Δ. Κολλάρου και Σίας Α.Ε., Αθήνα, σελίδες 221-222, 443-444, 497.
3. Σεμηριώτης Κώστας, «Οι τελευταίες ημέρες ενός καταδίκου» [μετάφραση από την γαλλική του ομώνυμου έργου του Βίκτωρος Ουγκώ], εκδόσεις Δαρέμα στη σειρά *Ξένη βιβλιοθήκη*, Αθήνα, χ.χ. {σελίδες 94}.
4. Τσολάκης Χρήστος κ.α., «Έκφραση-Έκθεση για το Ενιαίο Λύκειο {αναθεωρημένη έκδοση}», τεύχος Β΄ (Β΄ Λυκείου), ΙΤΥΕ «Διόφαντος» {αναθεωρημένη έκδοση}, Αθήνα 2017⁶, σελίδες 157-174.

Ελληνική έκδοση

Γαλλική έκδοση